

I Tematiskais plāns

Tēma: Latvijas PSR

Mērķis: Pilnveidot zināšanas par Latvijas PSR būtību, radīt priekšstatu par šī perioda raksturīgajām iezīmēm un procesiem.

Stunda	Apakštēma/ laiks	Uzdevumi	Sagaidāmie rezultāti	Jēdzieni	Pārbaudes formas	Mājas uzdevumi
1.,2.	Situācija pēc Otrā pasaules kara. Politiskā situācija PSRS un ietekme uz Latvijas PSR. Padomju represijas pret Latvijas iedzīvotājiem.	1. Izprast situāciju Eiropā pēc Otrā pasaules kara un tās ietekmi uz Latvijas teritoriju. 2. Apgūt nozīmīgākos šī perioda faktus. 3. Izprast represiju ietekmi uz Latvijas turpmāko vēsturi.	1. Izprot politisko situāciju Eiropā pēc Otrā pasaules kara. Spēj izskaidrot Latvijas iedzīvotāju cerības, lielvalstu politiskos apsvērumus un PSRS mērķus. 2. Prot nosaukt nozīmīgākos notikumus un personības, kā arī izskaidrot to nozīmi politiskajos procesos. 3. Zina, kāpēc Latvijas vēsturē nozīmīgs 1949.gada 25.marts. Prot izskaidrot šī notikuma cēloņus un sekas. Spēj to saistīt ar tālākajiem Latvijas vēstures notikumiem.	Represijas, deportācija	Patstāvīgais darbs	1.darba lapa
3.	Kolektīvizācija un industrializācija.	1. Apgūt jēdzienu kolektīvizācija un industrializācija būtību. 2. Izprast kolektīvizācijas un industrializācijas ietekmi uz Latvijas teritoriju un iedzīvotājiem. 3. Izprast jaunās ekonomiskās sistēmas ietekmi uz mūsdienu Latvijas ekonomisko situāciju.	1. Izprot kolektīvizācijas būtību. Spēj raksturot padomju varas mērķus un reālās dzīves atšķirības. 2. Prot raksturot industrializācijas attīstības tempus, galvenos virzienus un spēj nosaukt padomju perioda nozīmīgākās rūpniecības celtnes Latvijā. 3. Prot kolektīvizāciju un industrializāciju saistīt ar ekonomikas stundā apgūtajām ekonomikas teorijām. Spēj raksturot plāna ekonomikas trūkumus un tās ietekmi uz iedzīvotājiem. 4. Spēj izteikt un pamatot savu viedokli par PSRS ekonomiskā modeļa ietekmi uz mūsdienu Latvijas ekonomiku.	Kolektīvizācija, kolhozs, sovhozs, industrializācija		

4.	Pretošanās Padomju režīmam, latvieši trimdā. Zinātne, kultūra, sports.	1. Apgūt jēdzienu „nacionālie partizāni” un „disidenti” nozīmi. Izprast šo kustību mērķus un darbības veidus. 2. Iepazīties ar šī perioda kultūras, zinātnes un sporta sasniegumiem. Izprast padomju varas ietekmi uz tiem.	1. Izprot nacionālo partizānu un disidentu kustības mērķus un galvenos virzienus. 2. Spēj raksturot padomju varas ietekmi uz zinātne, kultūras un sporta procesiem. Prot izskaidrot jēdziena „cenzūra” būtību un saistīt to ar situāciju Latvijas PSR. 3. Prot nosaukt konkrētas personālijas un to ieguldījumu Latvijas PSR un vēlāk Latvijas kultūrā.	Cenzūra, disidents, nacionālie partizāni, trimda	Pārbaudes darbs	2. darba lapa
----	--	--	---	--	-----------------	---------------

II Ieteikumi skolotājiem

Materiāls Latvijas PSR veidots tā, lai tiktu iekļautas šī perioda nozīmīgākās sfēras. Informācija sniegta konspektīvi, jo šis laika posms ir ļoti plašs un tāpēc nav iespējams sniegt visu vidusskolēniem nepieciešamo informāciju šādā pārskatāmā veidā. Balstoties uz to skolotājam, vadoties no sniegtās informācijas, šis apskatāmais jautājums būtu jāpaplašina.

Uzdevumi pēc būtības veidoti tā, lai skolēni varētu nostiprināt prasmes darbā ar dažāda veida avotiem (tekstuāliem, plakāts, statistika).

1. Darba lapa

Šo darba lapu skolēni var izmantot gan kā patstāvīgā darba lapu, gan arī kā klases darbu. Izmantojot šos uzdevumus par deportāciju kā klases darbu, ieteicams to izmantot nelielās grupās. Sevišķi noderīga diskusija būtu 3. uzdevumā, kur skolēni varētu dalīties ar avotā atrasto informāciju, paust savu viedokli un to pamatot. Apspriežot 3. uzdevumu skolotājs var palīdzēt nonākt pie secinājuma, ka lēmumus ietekmēja sarežģīti apstākļi, tādēļ nosodīt cilvēkus par vienu vai citu lēmumu nevar. Šāda analīze palīdzētu nostiprināt apziņu, ka vēsturi nevar iedalīt pēc principa „labais un ļaunais”. Mēs mūsdienās skatoties uz vēsturi kā „uz filmu, kurai zinām beigas”, varam spriest kāda rīcība bija pareiza, taču toreiz cilvēki savu rīcību analizēja no tās situācijas, kurā viņi atradās, tādēļ balstoties no mūsdienu skata punkta ne vienmēr pieņēma pareizos lēmumus.

2. Darba lapa

Šī darba lapa būtu analizējama kolektīvi. Uzdevumi, sevišķi 2. uzdevums, strukturēti tā, ka katrs tajā var atrast dažādas tendences. Tās pēc tam kopīgi izanalizējot, skolēni paplašinātu iegūto informāciju. Pēc tam diskusiju būtu iespējams turpināt 3. uzdevumā. Skolotāja uzdevums šajā situācijā būtu virzīt diskusiju tā, lai tikt iegūti pēc iespējas plašāki secinājumi par PSRS un totalitārajās varās kopumā raksturīgajām iezīmēm.

III Uzdevumu atbildes

1. Darba lapa

1. Kuru notikumu attēlo avoti? Ko Tu zini par šo notikumu?

1949.gada 25.marta deportācija. Skolēni pieraksta ko vēl uzzinājuši par šo notikumu (izsūtīto skaits, mērķis u.tml.)

2. Kā padomju vara pamato iedzīvotāju izsūtīšanas nepieciešamību? Kā tas sasaucas ar padomju ideoloģiju?

Pamatoja kā atbrīvošanos no kulakiem un citiem pretpadomju elementiem. Padomju ideoloģija uzsver, ka visām priekšrocībām ir jābūt darba tautai jeb proletariātam un ka pārējās iedzīvotāju grupas, tajā skaitā kulaki, ļaunprātīgi iedzīvojas uz darba tautas rēķina.

3. Izvērtē, izsakot un pamatojot savu viedokli:

- *Kādus secinājumus par notikumu organizēšanā un norisē iesaistītajām personām Tu vari izdarīt?*

Bija tādi, kas iesaistījās īpaši aktīvi un bija tādi, kas brīdināja.

- *Kas, Tavuprāt, varētu būt pamudinājis cilvēkus uz tādu vai citādu rīcību?*

Tie, kas brīdināja faktiski pauda protestu padomju varai, rūpējās par līdzcilvēkiem.

Tie, kas aktīvi atbalstīja, cerēja gūt lielāku labumu no padomju varas, sasniegt augstāku līmeni padomju sistēmā u.tml.

2. Darba lapa

1. Par kādu parādību padomju Latvijā tiek stāstīts avotā?

Par cenzūru literatūrā.

2. Pret kādām tendencēm literatūrā, mākslā un mūzikā vērsās padomju vara? Nosauc vismaz 3 tendences un pamato tās ar faktiem no avota.

Vērsās pret Latvijas Republikas laika politiķu u.c. Latvijai nozīmīgu personu cildināšanu, latviešu tradīciju pieminēšanu, reliģijas apspriešanu.

Literatūrā saskatīja krievu personību nomelnošanu. Uzskatīja, ka nepamatoti tiek nomelnots padomju pilsoņa tēls un padomju dzīve kopumā.

3. Kāpēc tieši šīs tendences padomju vara uzskatīja par nevēlamām?

Slavinot iepriekšējo periodu kultūru un reliģiju, tiek apdraudēta padomju ideoloģija, kas balstās uz padomju kultūras slavinājumu un iepriekšējās kultūras nomelnošanu.